

Fråga om en arbetsgivare vidtagit vissa åtgärder mot en arbetstagare, bl.a. hotat arbetstagaren till livet, och därigenom kränkt arbetstagarens föreningsrätt. Även fråga om arbetsgivaren brutit mot förhandlingsreglerna i 10 och 16 §§ medbestämmandelagen.

Postadress
Box 2018
103 11 STOCKHOLM
Besöksadress
Stora Nygatan 2 A och B

Telefon
08-617 66 00
Telefax
08-617 66 15
kansliet@arbetsdomstolen.se
www.arbetsdomstolen.se

Expeditionstid
Måndag-fredag
09.00-12.00
13.00-15.00

ARBETSDOMSTOLENDOM
2013-02-20
StockholmDom nr 16/13
Mål nr A 53/12**KÄRANDE**

Svenska Kommunalarbetareförbundet, Box 19039, 104 32 Stockholm
Ombud: förbundsjuristen Bo Villner, LO-TCO Rättsskydd AB, Box 1155,
111 81 Stockholm

SVARANDE

Tatan AB, 556814-2201, Adelsgatan 1, 621 57 Visby
Ombud: advokaten Lena Ekman-Joo, Advokatfirman ATHENA AB,
Kungsholmstorg 1, 4 tr., 112 21 Stockholm

SAKEN

föreningsrättskränkning m.m.

Bakgrund och yrkanden

Tatan AB (bolaget) driver två restauranger, Elit och Claras Trädgårdscafé, i centrala Visby. Bolaget är inte bundet av kollektivavtal.

A.M. är medlem i Svenska Kommunalarbetareförbundet (förbundet). Han anställdes tillsvidare hos bolaget och började arbeta på restaurang Elit den 15 maj 2011. Hans anställning upphörde i slutet av oktober 2011. A.M. ansåg att han inte hade fått den lön han hade rätt till och kontaktade därför förbundet. Förbundet sände i början av december 2011 ett kravbrev till bolaget. Förbundet gjorde gällande att A.M. hade en lönefordran om cirka 95 000 kr. Bolaget fick del av lönekravet den 9 december 2011. Mellan parterna har uppkommit tvist om bolaget därefter den 12–13 december 2011, genom bolagets verksamhetsansvarige, utsatt A.M. för föreningsrättskränkning, genom att bl.a. hota honom till livet. Det är även tvistigt om bolaget brutit mot förhandlingsreglerna i 10 och 16 §§ medbestämmandelagen.

Förbundet har väckt talan i Arbetsdomstolen mot bolaget och yrkat att bolaget ska förpliktas att betala allmänt skadestånd till

1. A.M. med 200 000 kr för föreningsrättskränkning,
2. förbundet med 200 000 kr för föreningsrättskränkning och 50 000 kr för brott mot förhandlingsreglerna i medbestämmandelagen,

jämte ränta enligt 6 § räntelagen på vart och ett av beloppen från dagen för delgivning av stämning, den 26 april 2012, till dess betalning sker.

Bolaget har bestritt käromålet. Inga belopp har vitsordats som skäliga i och för sig. Sättet att beräkna ränta har vitsordats i och för sig.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Till utveckling av talan har parterna anfört i huvudsak följande.

Förbundet

A.M:s anställning

Bolaget drev år 2011 två restauranger, Elit och Claras Trädgårdscafé, i centrala Visby. C.H. skötte den faktiska verksamheten. Hans hustru G.H. var styrelseledamot i bolaget. C.H. var tidigare styrelseledamot i Claras Trädgårdscafé AB som försattes i likvidation och därefter i konkurs.

A.M. anställdes på heltid från och med den 15 maj 2011 för arbete på restaurang Elit. Arbetsuppgifterna bestod bl.a. av diskning, städning och servering. Den avtalade månadslönen var 17 500 kr. För anställningen utgick särskilt anställningsstöd genom Arbetsförmedlingen. Bolaget, genom C.H., intygade i överenskommelsen om särskilt anställningsstöd att A.M. skulle åtnjuta kollektivavtalsenliga anställningsvillkor.

A.M. beordrades att arbeta i betydligt större utsträckning än heltid. Det framgår av personalliggaren att han arbetade i stort sett varje dag, förutom i september månad då han var ledig. Personalliggaren stämmer dock inte i fråga om antalet utförda arbetstimmar per dag. Arbetstiden översteg 14 timmar per dag på vardagarna, men i flertalet fall antecknades kortare arbetspass i personalliggaren.

Bolaget betalade inte den avtalade månadslönen till A.M. Den första gången han fick lön var i slutet av augusti 2011 då bolaget satte in i 10 000 kr på hans bankkonto. Därefter satte bolaget in ytterligare 2 500 kr i oktober 2011. Han fick inga lönebesked. A.M. har en lönefordran om cirka 90 000 kr, avseende heltidslön, dvs. utan beaktande av det övertidsarbete han utfört.

Arbetsförmedlingen har väckt talan mot bolaget och krävt tillbaka de cirka 106 000 kr som utgått i särskilt anställningsstöd för A.M:s anställning.

A.M. klarade sitt uppehälle trots att han inte fick lön. Han lånade pengar och hade viss inkomst genom dricks. Han hade låga omkostnader. Under cirka en månads tid delade han lägenhet med två arbetskamrater men under stora delar av anställningstiden bodde han i sin bil som stod parkerad vid restaurangen. Han fick mat på restaurangen. I september 2011 åkte han till Syrien. När han återkom till Visby i oktober bodde han inledningsvis två veckor hos familjen H. C.H. hade kontakt med en fastighetsägare och från den 19 oktober 2011 fick han en lägenhet i Roma Kloster.

Andra anställda på restaurang Elit m.m.

A.A. arbetade som kock på restaurangen 45 dagar i rad utan ledighet. Det utgick bidrag till bolaget för fyra timmar per dag. Han arbetade dock cirka tio timmar per dag. A.A. hade rätt till över 50 000 kr i lön men bolaget betalade enbart ut 10 000 kr till honom. När han framställde krav på lön blev han utsatt för hotelser av C.H.

S.M., A.M:s dotter, arbetade som servitris under 12 dagar i juli 2011. Hon arbetade cirka tio timmar per dag men fick endast 1 000 kr i lön.

R.W. arbetade som nattvakt de två första veckorna i juli 2011 och fick 3 000 kr i lön. Han var lovad sex veckors arbete men anställningen avbröts av C.H. redan efter två veckor.

Restaurangens personalliggare återspeglar inte de rätta arbetstiderna för A.A., S.M. eller R.W. Ingen av dem erhöll lönebesked från bolaget.

Bolaget fick i januari 2012 ett föreläggande om likvidation eftersom bolaget inte till Bolagverket inkommit med bl.a. fullständig årsredovisning.

Krav på lön

A.M. påtalade flera gånger att han behövde sin lön och fick besked om att lönen skulle komma. I slutet av oktober 2011 vände sig A.M. till C.H:s pappa, L.H., som också var verksam i bolaget och krävde sin lön. Han fick då till svar att han fått den lön han hade rätt till och att han kunde gå därifrån om han fortsatte tjata om lönen. A.M. fortsatte emellertid att framställa krav på lön. Han fick återigen beskedet att han kunde gå därifrån och att han inte skulle få mer lön. A.M. förstod att han inte skulle få betalt och att bolaget inte ville att han skulle arbeta kvar. A.M. ansåg sig avskedad.

I november 2011 vände sig A.M. till förbundet. Förbundet utredde ärendet och skickade ett kravbrev till bolaget, daterat den 1 december 2011, avseende A.M:s lön för ordinarie arbetstid. Kravet delgavs bolaget den 9 december 2011 genom delgivningsman. Bolagets firmatecknare vägrade att bekräfta mottagandet av kravbrevet och därför upprättade delgivningsmannen ett intyg om att bolaget var delgivet.

Händelseförloppet den 12–16 december 2011

På eftermiddagen måndagen den 12 december 2011 ringde C.H. till A.M. och hotade honom. C.H. sade att han skulle "göra något" om A.M. fortsatte att driva sitt krav på lön. A.M. svarade att han skulle ha sin lön varefter C.H. sade "Du ska få se". A.M. upplevde samtalet som hotfullt. A.M. blev även uppringd av en bror till C.H. som hävdade att A.M. fått den lön han hade rätt till. Lite senare samma dag ringde A.C., en tidigare arbetskamrat till A.M., och sade att han ville komma till A.M. och prata om lönekraven. A.M. gick med på det under förutsättning att denne kom ensam. Därefter, på kvällen, kom A.C. och C.H. med bil till det hus i Roma där A.M. bodde. C.H. satt kvar i bilen medan A.C. gick fram till huset och knackade på och ringde till A.M. A.M. vågade inte öppna eller svara. A.C. och C.H. åkte då därifrån.

Tisdagen den 13 december hände följande.

A.M. blev kontaktad av förbundets lokala ombudsman A.O. Han berättade för henne vad som hade hänt kvällen innan. A.O. uppmanade honom att ringa polisen om något liknande skulle inträffa.

A., en tidigare arbetskamrat, kom senare samma dag på besök till A.M. Han fick även besök av en äldre man som brukade besöka restaurangen när A.M. arbetade där. Den äldre mannen hävdade att A.M. fått den lön han skulle ha. Efter en stund gick mannen, men A. stannade kvar. C.H. ringde senare efter A. och bad honom komma. A. lämnade därför A.M:s lägenhet. A.M. var nu mycket orolig men klädde av sig och lade sig i sängen för att titta på tv.

Vid halv tio-tiden på kvällen väcktes han av att C.H. och A.C. bröt sig in i hans lägenhet. A.M. hade satt upp en hasp på dörren in till lägenheten som lossnade när dörren forcerades. C.H. hade tillgång till nyckel till ytterdörren eftersom L.H. tidigare varit delägare i fastigheten. När de kom in i rummet drog C.H. upp A.M. ur sängen och uppmanade honom att skriva under en handling om att han inte hade rätt till ytterligare lön. A.M. vägrade att skriva på. C.H. sade då till A.C. att ha uppsikt över A.M. C.H. gick sedan och hämtade en kabel eller en sladd. När han kom tillbaka lade han den runt A.M:s hals. A.M. sträckte sig efter sin mobiltelefon men C.H. tog den och lade den i sin ficka. C.H. och A.C. försökte sedan binda A.M. C.H. sade att han skulle ta ut A.M. i skogen och döda honom. A.M. svarade C.H. att denne kunde döda honom på plats och att det fanns knivar i lägenheten. A.M. var vid tillfället skräckslagen men lyckades knuffa till C.H. och ta sig till fönstret varefter han hoppade ut genom fönstret.

Av polisens undersökningsprotokoll, av den platsundersökning som polisen vidtog, framgår att det är 3,7 meter från fönstret i A.M:s lägenhet ner till marken. Han var vid tillfället barfota och klädd i enbart kalsonger och en t-shirt. Det regnade och var 4 plusgrader ute. A.M. sprang iväg och lyckades stoppa en lastbil och bad chauffören O.L. att ringa polisen. Han var chockad men lyckades berätta för O.L. vad han varit med om och han pekade även ut C.H:s bil för O.L., när C.H. körde från platsen. A.M. stannade kvar i lastbilen tills polisen kom.

A.M. kördes till sjukhus eftersom han fått skador av fallet från fönstret. Av läkarintyget framgår att A.M. hade smärta i vänster knä och höger axel, att han var uppjagad och att han för läkaren uppgett att han fått besök av två män som försökt binda honom varefter han rymt och kastat sig ut genom ett fönster. A.M. lades in med dropp och skrevs ut på eftermiddagen nästföljande dag. Polisen körde A.M. till hans lägenhet. Han vågade emellertid inte vara kvar där utan ringde till A. som kom och hämtade honom och körde honom till Visby. A.M. kontaktade återigen polisen som ordnade en sovplats för natten.

Torsdagen den 15 december 2011 skaffade A.M. en ny mobiltelefon. Han gick sedan till förbundets kontor och berättade för A.O. vad som hänt och lämnade sitt nya telefonnummer. Den 16 december 2011 lämnade han Gotland.

Föreningsrättskränkning

Bolaget har utsatt A.M. för föreningsrättskränkning, genom åtgärder vidtagna av C.H. De föreningsrättskränkande åtgärderna är följande.

– A.M. blev den 12 december 2011 uppringd av C.H. som sa att han skulle "göra något" om A.M. drev sina lönekrav via sin fackliga organisation. A.M. uppfattade detta som ett hot.

- C.H. sökte därefter, den 12 december 2011, upp A.M. i hans bostad men släpptes inte in. A.M. kände sig hotad.
- Den 13 december 2011 tog sig C.H. in i A.M:s lägenhet genom att forcera lägenhetsdörren.
- C.H. hotade därefter A.M. genom att lägga en kabel runt hans hals och säga att han skulle ta ut A.M. i skogen och döda honom om A.M. inte skrev på en handling där han återtog sina lönekrav mot bolaget. – C.H. tog även ifrån honom hans mobiltelefon.

Åtgärderna har, var för sig och tillsammans, varit till skada för A.M. Bolaget har vidtagit åtgärderna med anledning av att A.M. kontaktat förbundet som agerat för att kräva in den lön som A.M. hade rätt till. Åtgärderna vidtogs även för att förmå A.M. att fortsättningsvis avstå från att utnyttja sin föreningsrätt.

Bolaget har utnyttjat ett flertal arbetstagare i underlägsen ställning och C.H. förstod att en facklig inblandning skulle kunna leda till att även andra missförhållanden vid bolaget framkom.

C.H. kontaktade R.W. under våren 2012 och uppmanade honom att inte vittna till förmån för A.M.

Påkallande av tvisteförhandlingar

Förbundet påkallade, i en handling daterad den 23 januari 2012, tvisteförhandlingar med bolaget – avseende avskedande och föreningsrättskränkning – att hållas den 6 februari 2012. Bolaget delgavs förhandlingsframställningen den 24 januari 2012. G.H. vägrade att kvittera mottagandet av framställningen och delgivningsmannen R.T. utfärdade därför ett delgivningsintyg. Samma dag faxade G.H. ett brev till förbundet. I brevet angavs att bolaget var av uppfattningen att A.M. hade fått den lön han hade rätt till, att han hade lämnat anställningen frivilligt och att han inte hade utsatts för de händelser som påståtts samt att bolaget inte kunde genomföra en förhandling den 6 februari 2012 eftersom bolagets ombud befann sig utomlands och då det pågick en polisutredning. I brevet bad G.H. förbundet att återkomma med förslag om ny tid för förhandling så att bolaget kunde företrädas av sitt ombud.

Förbundet svarade bolaget att de skäl som framförts för att inte närvara vid förhandlingen inte godtogs. Förbundet påpekade även att bolaget var skyldigt att, enligt medbestämmandelagen, inställa sig till förhandling inom två veckor från förhandlingsframställningen. Förbundets svar delgavs bolaget den 26 januari 2012. Även vid detta tillfälle vägrade G.H. att bekräfta mottagandet och delgivningsmannen fick utfärda ett intyg att bolaget var delgivet.

Förbundet utgick därefter från att förhandlingen skulle komma att äga rum. Vid 10-tiden den 6 februari 2012 fick förbundet ett fax från bolagets ombud om att bolaget inte hade möjlighet att närvara den aktuella dagen.

Bolaget uteblev från förhandlingen och har uppsåtligen agerat för att förhandlingen inte skulle komma till stånd genom att vid ett flertal tillfällen vägra bekräfta mottagandet av skrifter från förbundet.

Sammanfattning av grunderna för talan

Bolaget har genom C.H:s agerande den 12–13 december 2011 utsatt A.M. för åtgärder som varit till skada för honom. Åtgärderna har vidtagits med anledning av att A.M. nyttjat sin föreningsrätt då han vänt sig till förbundet som åtagit sig att driva hans lönekrav och även i syfte att förmå honom att avstå från att anlita förbundet. Bolaget har på ett synnerligen allvarligt sätt kränkt A.M:s föreningsrätt och därigenom även utsatt förbundet för intrång i dess verksamhet. Bolaget bör därför åläggas att betala höga allmänna skadestånd till såväl A.M. som till förbundet.

Bolaget har genom att inte inställa sig till förhandling den 6 februari 2012 brutit mot förhandlingsskyldigheten enligt 10 § medbestämmandelagen. Bolaget har även brutit mot 16 § andra stycket medbestämmandelagen genom att inte medverka till att förhandling kom till stånd inom två veckor från delfäendet av förhandlingsframställningen. Bolaget har på ett flagrant sätt brutit mot förhandlingsskyldigheten och bör därför betala ett högt allmänt skadestånd till förbundet.

Bolaget

Bolagets verksamhet

Bolaget bildades år 2010 och köptes i december 2010 av G.H. G.H. var vd i bolaget men C.H. ansvarade för den faktiska verksamheten. Bolaget driver två restauranger i centrala Visby: Elit, som numera heter Meze, och Claras Trädgårdscafé. Elit har öppet hela året men Claras Trädgårdscafé har öppet enbart på sommaren. Bolaget arrenderar lokaler och inventarier av C.H. som har hyreskontrakten och äger inventarierna. Numera är C.H. styrelsesuppleant och firmatecknare i bolaget, men det var han inte under år 2011.

Bolaget hade tidigare problem med sin revisor och har nyligen bytt revisor. Det är anledningen till att bolaget inte lämnade in årsredovisning i tid. Bolaget sköter sina skyldigheter gentemot myndigheter och anställda. Det har aldrig tidigare hänt att anställda riktat lönekrav mot bolaget.

Det var vanligt att bolagets anställda befann sig på restaurangerna även när de inte arbetade. Personalen på Elit trivdes på restaurangen och den låg centralt på en av Visbys gågator. Den personalliggare som åberopats av förbundet avser enbart arbete på restaurang Elit. Bolaget betalade ofta ut lön till de anställda kontant från restaurangens kassa. Bolaget förde kassabok över de ersättningar som betalades ut kontant. I slutet av sommaren gjorde bolaget en avräkning för att kontrollera att de anställda fått korrekt lön utbetald.

A.M:s och C.H:s relation

A.M. och C.H. kommer båda från Syrien. De lärde känna varandra för ett par år sedan när A.M. arbetade på en pizzeria i Visby som drevs av C.H:s pappa, L.H. De började därefter umgås och blev goda vänner. De är även släkt. C.H:s farbror

är gift med en kusin till A.M. samt en av C.H:s kusiner är gift med en av A.M:s kusiner. Syrianer har ett starkt band till släktingar och familjen H. såg A.M. som en familjemedlem.

A.M:s anställning

I början av maj 2011 kontaktade A.M. C.H. och frågade om det fanns möjlighet till arbete på Gotland. A.M. berättade att han hade familjeproblem och inte hade någonstans att bo, att han hade ekonomiska problem och saknade arbete samt att han gärna ville flytta till Gotland. C.H. ville hjälpa A.M. och erbjöd honom en anställning på restaurang Elit. Efter kontakt med Arbetsförmedlingen ansökte och beviljades bolaget särskilt anställningsstöd för A.M:s anställning.

Det är riktigt att A.M. började arbeta på restaurangen i mitten av maj och att han hade en avtalad månadslön om 17 500 kr. Inledningsvis delade han lägenhet med A.C. och J.P. A.M. tyckte dock att det blev för dyrt att betala hyra och bensin för transport mellan bostaden och arbetet och valde därför att bo i bilen. Redan när A.M. började att arbeta i restaurangen var det bestämt att han skulle vara ledig september månad eftersom hans son skulle gifta sig och han även skulle åka till Syrien för att ordna med sina tänder. C.H. och A.M. kom överens om att i den mån A.M. arbetade mer än heltid så skulle han få ut det i betald ledighet under september månad. A.M. återkom till Visby i början av oktober och fortsatte att arbeta på restaurangen. Han hade då ingenstans att bo och fick därför under två veckors tid bo hos familjen H. Därefter fick A.M. en lägenhet i Roma.

A.M. arbetade i genomsnitt inte mer än heltid. I den mån han arbetade övertid fick han ersättning i form av betald ledighet under september månad. A.M. fick två löneutbetalningar insatta på sitt konto och resterande lön fick han kontant, genom uttag ur kassan. Under perioden den 16 maj–29 oktober 2011 fick A.M. ett nettobelopp om 68 097 kr utbetalt av bolaget. Av den kontrolluppgift som getts in till Skatteverket framgår att han erhållit en bruttolön om 97 280 kr under år 2011, vilket motsvarar ett nettobelopp om just 68 097 kr. A.M. har erhållit den lön och den semesterersättning han varit berättigad till.

Avslutandet av A.M:s anställning

I oktober månad sade A.M. till C.H. och L.H. att han inte ville arbeta längre. Han sade att han lika gärna kunde stämpla eftersom han fick ut samma belopp i a-kassa som han fick i lön när han arbetade. Bolaget ville inte ge A.M. någon löneförhöjning eftersom han hade en skälig lön för det arbete han utförde. A.M. bestämde sig då för att avsluta sin anställning och anmäla sig som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. C.H. ville att A.M. skulle vara kvar eftersom bolaget behövde personal samt då beslutet om särskilt anställningsstöd löpte fram till maj 2012. Det fanns ingen anledning för C.H. att säga upp eller avskeda A.M. A.M. hade dock bestämt sig för att sluta. C.H. sade till A.M. att han var välkommen tillbaka om han ångrade sig.

Några dagar efter att A.M. hade slutat kom han tillbaka till restaurangen och lånade 500 kr av C.H. Dagen därpå fick A.M. låna 500 kr av L.H. C.H. och L.H. trodde att A.M. använde pengarna till mat. C.H. fick dock ryktesvägen veta att

A.M. spelade bort pengarna på spelmaskiner. C.H. berättade detta för sin pappa. Det var väl känt att A.M. spelade mycket. Dagen därpå kom A.M. ytterligare en gång och ville låna pengar. Han nekades dock lån eftersom C.H. och L.H. visste att A.M. använde pengarna till spel. A.M. blev då mycket arg och uppgav att han skulle förstöra allt för familjen H. Därefter hörde A.M. inte av sig.

Händelseförloppet den 12–13 december 2011

C.H. och A.M. hade inte ett vanligt arbetstagar-arbetsgivarförhållande. A.M. hade bott tillsammans med familjen H. och hade även passat familjens små barn. När C.H. fick kravbrevet från förbundet förstod han inte vad det var fråga om. Han försökte därför ringa A.M. för att få klarhet i varför han framställt lönekrav. Han fick emellertid inte tag i honom.

C.H. hade ingen kontakt med A.M. den 12 december 2011.

Tisdagen den 13 december 2011 fick C.H. veta att A.M. var kvar på Gotland. C.H. bestämde sig då för att åka hem till A.M. efter att restaurangen stängt för dagen. Anledningen till att han åkte till A.M. på kvällen var alltså att han inte kunde lämna restaurangen under dess öppettid. A.C., som arbetade på restaurangen vid behov, erbjöd sig att följa med. När de kom fram till huset där A.M. bodde knackade de på och A.M. kom ner och öppnade ytterdörren. De gick sedan upp för trappan och in i A.M:s lägenhet. C.H. ville förklara för A.M. att han ansåg att det var fel att framställa lönekrav mot bolaget på falska grunder. A.M. hade ju fått den lön han hade rätt till. C.H. och hans familj hade dessutom ställt upp och hjälpt A.M. flera gånger. Det fanns inget syfte från C.H:s sida att straffa A.M. för att han kontaktat förbundet eller försöka förmå honom att avstå från att ta hjälp av förbundet.

A.C. förklarade för A.M. att det var moraliskt fel att ljuga och sade att denne borde berätta sanningen i stället. De stod i mitten av rummet och pratade i lugn samtalston. A.M. erbjöd C.H. en cigarett men han avböjde. A.M. tände en cigarett och gick sedan och öppnade fönstret för att röka. Plötsligt började A.M. klättra ut genom fönstret och ner på fasaden. Han hoppade den sista biten ner till marken. C.H. och A.C. blev chockade och sprang ut för att se hur det gått för A.M. men denne var redan borta när de kom ner. Det förekom inget våld eller hot om våld mot A.M.

A.M:s polisanmälan

A.M. polisanmälde händelsen. Både C.H. och A.C. blev hörda av polisen. Förundersökningen lades sedan ner. Av polisens undersökningsprotokoll från A.M:s lägenhet framgår att det var god ordning i lägenheten. Det fanns inget som tydde på att det hade förekommit stridigheter i rummet. Polisen hittade skoavtryck från C.H. och A.C. vid mattan och vid sängen, vilket visar att de stod en bit in i rummet. Av undersökningsprotokollet framgår vidare att en plastkåpa från ytterbelysningen hade trillat ner. Det talar för att A.M. ställde sig på plastkåpan innan han hoppade den sista biten. Han landade på en betongplatta och det var därför inte märkligt att han fick vissa skador.

Förbundets kravbrev

I början av december 2011 kom en delgivningsman till restaurangen. C.H. var vid den tidpunkten inte firmatecknare i bolaget och kunde därför inte underteckna delgivningen. Delgivningsmannen vände sig då till bolagets externa firmatecknare. Denne uppfattade kravbrevet som hotfullt och ville inte underteckna mottagandet utan G.H:s vetskap.

Delgivningsmannen tog sig, via en bakväg från restaurangen, till familjen H:s lägenhet för att söka G.H. G.H. var ensam hemma med barnen. När hon öppnade dörren presenterade sig delgivningsmannen inte och visade inte legitimation. G.H. förstod inte vem han var och tyckte att situationen var mycket obehaglig. Hon ville därför inte underteckna delgivningen men hon tog emot handlingen.

Planerad förhandling den 22 december 2011

Med anledning av förbundets kravbrev kontaktade C.H. förbundet. Parterna bestämde att hålla en förhandling den 22 december 2011. På morgonen den 22 december meddelade emellertid förbundets lokalombudsman A.O. att förhandlingen var inställd och att förbundet skulle låta sig företrädas av ett annat ombud.

Förhandlingsframställning från förbundet

Den 24 januari 2012 delgavs bolaget, genom G.H., en förhandlingsframställning.

G.H. hade pratat med C.H. om det inträffade vid den tidigare delgivningen och fått klart för sig att det var en delgivningsman och att hon skulle underteckna handlingar om han kom igen. När delgivningsmannen kom sade denne till henne att det räckte att hon tog emot handlingen och att hon inte behövde skriva under något. G.H. har inte vid något tillfälle vägrat att låta sig delges.

G.H. faxade samma dag hon blev delgiven ett brev till förbundet och uppgav att bolaget inte kunde förhandla den föreslagna dagen och bad förbundet återkomma med förslag på andra tider. Därefter vände sig G.H. till en jurist för att få hjälp av ett ombud vid den kommande förhandlingen. Bolagets ombud på Juristdomänen kontaktade förbundet den 6 februari 2012 och förklarade att bolaget inte kunde förhandla den aktuella dagen. Bolaget förväntade sig att förbundet skulle återkomma med ny tid för förhandling.

Sammanfattning av grunderna för bestridandet

Bolaget har inte kränkt A.M:s föreningsrätt och därmed inte heller gjort intrång i förbundets verksamhet. C.H. hade ingen kontakt med A.M. den 12 december 2011. Det förekom inget våld eller hot om våld den 13 december 2011. Bolaget har inte vidtagit de av förbundet påstådda åtgärderna. C.H. sökte upp A.M. enbart för att utreda varför denne krävde ytterligare lön, trots att han fått den lön han hade rätt till. Det fanns inget syfte att straffa A.M. för att han kontaktat förbundet eller förmå honom att inte ta hjälp av förbundet.

A.M. har i vart fall inte lidit någon skada eftersom han inte, efter den 13 december 2011, avstått från sina krav. Även om Arbetsdomstolen skulle komma fram till att A.M. utsatts för de angrepp som påståtts, föreligger ingen skada för A.M. eftersom det inträffade inte medfört att han avstått från sina rättigheter.

Bolaget har inte vägrat att förhandla med förbundet, utan tvärtom varit villigt att förhandla. Bolaget meddelade direkt efter att det fått del av förhandlingsframställningen, den 24 januari 2012, att bolaget hade förhinder det föreslagna datumet och bad om förslag på nya datum för förhandling och anmälde även genom ombud förhinder. Bolaget gav inte förslag på datum utan utgick från att förbundet skulle återkomma med nya tider för förhandling.

Om Arbetsdomstolen skulle komma fram till att bolaget brutit mot reglerna om förhandlingsskyldighet bör skadeståndet i vart fall jämkas dels eftersom förbundet självt ställt in den utsatta förhandlingen den 22 december 2011 samma dag på grund av att förbundet önskade företräddas av annat ombud, dels då bolaget begärt att få biträde av ombud ett annat datum än det av förbundet föreslagna.

Domskäl

Bakgrund

Bolaget driver två restaurangverksamheter i centrala Visby, Elit – som numera bytt namn till Meze – och Claras Trädgårdscafé. G.H. äger bolaget och är dess vd. Hon är styrelseledamot. Det är G.H:s make, C.H., som driver själva restaurangverksamheten. Bolaget hyr Elits lokal och restaurangens inventarier av C.H. Han är numera styrelseledamot i bolaget, men var inte det sommaren 2011.

A.M. var tillsvidareanställd hos bolaget från och med den 15 maj 2011 till någon gång i slutet av oktober 2011. Under september månad var han ledig. Han arbetade på Elit. Arbetsuppgifterna bestod bl.a. av diskning, städning och servering. Han hade en månadslön om 17 500 kr, avseende heltid. A.M. har, ostridigt, erhållit 12 500 kr i lön insatta på sitt bankkonto. I november 2011 tog A.M. kontakt med förbundet då han ansåg att han inte fått den lön han hade rätt till. Bolaget delgavs den 9 december 2011 ett kravbrev från förbundet vari det gjordes gällande att A.M. hade en lönefordran om cirka 95 000 kr. Enligt bolaget har A.M. erhållit en bruttolön om 97 280 kr. Nettobeloppet om 68 087 kr har enligt bolaget huvudsakligen betalats kontant.

Vid Norrköpings tingsrätt pågår en tvist mellan A.M. och bolaget avseende lönefordran i fråga. Stämningsansökan i det målet inkom till tingsrätten den 23 januari 2012.

Twisten i Arbetsdomstolen

Den första tvistefrågan avser om A.M. har utsatts för föreningsrättskränkning.

Förbundet har gjort gällande följande. Bolaget, genom C.H., vidtog ett antal åtgärder den 12 och 13 december 2011 vilka var till skada för A.M. Åtgärderna vidtogs med anledning av att A.M. hade kontaktat förbundet och fått hjälp med att driva sina lönekrav mot bolaget och i syfte att förmå honom att avstå från lönekraven och vidare bistånd av förbundet. Åtgärderna har bestått av följande händelser. C.H. ringde den 12 december 2011 till A.M. och sade att han skulle "göra något" om A.M. drev sina lönekrav via sin fackliga organisation, vilket A.M. uppfattade som hotfullt. C.H. uppsökte därefter, samma dag och tillsammans med A.C., A.M. i bostaden, men A.M. släppte på grund av rädsla inte in dem. Den 13 december 2011 tog C.H. sig in i A.M:s lägenhet genom att forcera lägenhetsdörren. C.H. hotade därefter A.M. genom att lägga en kabel runt hans hals och säga att han skulle ta ut A.M. i skogen och döda honom om A.M. inte skrev på en handling där denne återtog sina lönekrav mot bolaget. C.H. tog vid detta tillfälle även ifrån A.M. hans mobiltelefon.

Bolaget har bestritt förbundets påståenden och anfört bl.a. följande. C.H. hade ingen kontakt med A.M. den 12 december 2011. Eftersom A.M., enligt bolaget, fått den lön han hade rätt till sökte C.H. upp A.M. för att tala med honom om hans lönekrav och reda ut frågan. Påståendena om vad som i övrigt hände den 13 december 2011 är felaktiga. C.H. forcerade inte dörren till lägenheten och det förekom inget våld eller hot om våld. C.H. tog inte heller ifrån A.M. hans telefon. Bolaget har således inte vidtagit någon föreningsrättskränkande åtgärd. Det fanns inget syfte att bestraffa A.M. för att han vänt sig till förbundet eller förmå honom att inte ta hjälp av förbundet. A.M. har inte lidit någon skada eftersom han inte, efter den 13 december, avstått från sina lönekrav.

Den andra tvistefrågan avser om bolaget brutit mot reglerna om förhandlings-skyldighet i 10 och 16 §§ medbestämmandelagen.

Utredningen

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. Vid denna har på förbundets begäran hållits förhör under sanningsförsäkran med A.M. samt vittnesförhör med chauffören O.L., lokalombudsmannen A.O., delgivningsmannen R.T. samt A.A., S.M. och R.W. På bolagets begäran har hållits förhör under sanningsförsäkran med styrelseledamöterna C.H. och G.H. samt vittnesförhör med A.C. och J.P. Parterna har åberopat skriftlig bevisning.

Förbundet har efter huvudförhandlingen kommit in med ytterligare material i målet, nämligen bolagets årsredovisning för räkenskapsåret 2010-07-07–2011-08-31 och därtill fogad revisionsberättelse som inkomststämplat hos Bolagsverket den 7 februari 2013. Förbundet har åberopat revisionsberättelsen till stöd för att de uppgifter som bolaget lämnat i målet avseende arbetstider och utbetalda löner ska lämnas utan avseende. Som Arbetsdomstolen redan anfört är lönetvisten föremål för rättegång i annan ordning och som framgår av Arbetsdomstolens argumentation längre fram finner Arbetsdomstolen att den inte behöver ta någon ställning i den frågan för att avgöra frågan om föreningsrättskränkning. Arbetsdomstolen gör alltså bedömningen att frågan inte har betydelse i målet.

Som en allmän princip för det muntliga förfarandet gäller den s.k. omedelbarhetsprincipen som innebär att dom i mål som avgörs efter huvudförhandling ska grundas på vad som förekommit vid förhandlingen. Denna princip återfinns för tvistemålens del i 17 kap. 2 § första stycket rättegångsbalken. Principen bekräftas vidare i 43 kap. i rättegångsbalken där det i 7 och 8 §§ anges att vid huvudförhandlingen ska bl.a. yrkanden framställas och bevisning läggas fram. Yrkanden och åberopanden som framställs efter huvudförhandlingens avslutande får därför inte beaktas – med undantag för vad som anges i 43 kap. 14 § andra meningen rättegångsbalken.

I 43 kap. 14 § rättegångsbalken anges att om rätten sedan huvudförhandlingen avslutats finner att det är nödvändigt att komplettera utredningen innan målet avgörs, får fortsatt eller ny huvudförhandling hållas. Vidare anges att om kompletteringen är av enkel beskaffenhet, får rätten dock efter samråd med parterna inhämta utredningen på annat sätt än genom att hålla huvudförhandling.

Enligt Arbetsdomstolens mening har det av vad förbundet åberopat inte framkommit sådana omständigheter att domstolen finner det vara nödvändigt att med stöd av 43 kap. 14 § rättegångsbalken komplettera utredningen. Arbetsdomstolen anser inte heller att det föreligger sådana särskilda omständigheter som medför att den av förbundet åberopade bevisningen ska beaktas trots att den givits in och åberopats sedan huvudförhandlingen avslutats. Arbetsdomstolen lämnar således den av förbundet angivna bevisningen utan beaktande.

Rättsliga utgångspunkter avseende föreningsrättskränkning

En föreningsrättskränkning föreligger enligt 8 § medbestämmandelagen om någon på arbetsgivar- eller arbetstagar sidan vidtar åtgärd till skada för någon på andra sidan för att denne har utnyttjat sin föreningsrätt eller om någon på ena sidan vidtar åtgärd mot någon på andra sidan i syfte att förmå denne att inte utnyttja sin föreningsrätt.

För att en föreningsrättskränkning ska anses föreligga krävs alltså till att börja med att det är fråga om en konkret åtgärd. Dessutom måste åtgärden syfta till att förmå någon att inte utnyttja sin föreningsrätt eller ingripa mot någon för att han eller hon har utnyttjat denna rätt. Företas en åtgärd med anledning av att någon redan har utnyttjat sin föreningsrätt krävs även att åtgärden har varit till skada för den person mot vilken den har vidtagits.

I mål rörande föreningsrättskränkning har Arbetsdomstolen sedan lång tid tillbaka en fast utvecklad praxis avseende fördelning av bevisbördan. I mål om kränkning av arbetstagarpartens föreningsrätt innebär denna praxis att det inledningsvis ankommer på arbetstagarparten att visa sannolika skäl för att en kränkning av föreningsrätten förekommit. Om arbetstagarparten lyckas med detta är det därefter arbetsgivarens sak att styrka att han har haft en skälig anledning till sin åtgärd oberoende av föreningsfrågan.

Om det är tvistigt om det över huvud taget har vidtagits någon åtgärd som kan innefatta en föreningsrättskränkning har den part som grundar sin talan på den påstådda åtgärden att styrka att åtgärden vidtagits.

Har A.M. utsatts för de åtgärder som förbundet påstått?

12 december 2011

A.M. har berättat följande. C.H. ringde honom måndagen den 12 december 2011. C.H. sade: "Tvinga mig inte göra något jag inte har gjort. Varför anmälde du oss?" A.M. svarade att han ville ha sina rättigheter. C.H. började hota honom och då avslutade A.M. samtalet. C.H. har berättat att han ringde upp A.M. för att fråga varför han ställt krav på lön, men att A.M. inte svarade. Han har vidare berättat att A.M. ringde tillbaka vid lunchtid men att han inte kunde prata då och att de kom överens om att prata vid ett senare tillfälle.

Av A.M:s och C.H:s uppgifter framgår att det förekom ett telefonsamtal mellan dem den aktuella dagen. A.M. har inte närmare beskrivit vad C.H. enligt honom ska ha sagt som han uppfattade som ett hot, utan enbart uppgett att han uppfattade samtalet som hotfullt. Arbetsdomstolen finner inte genom de uppgifter som lämnats att förbundet förmått visa att C.H. hotade A.M. vid ett telefonsamtal den 12 december 2011.

Parterna är ense om att C.H. på kvällen den 12 december 2011 åkte till A.M:s bostad, tillsammans med A.C., och att C.H. stannade kvar i bilen när A.C. knackade på dörren och ringde till A.M. A.M. har berättat att han inte vågade öppna eller svara i telefonen av rädsla för C.H.

För att en föreningsrättskränkning ska anses föreligga krävs, som nämnts ovan, att arbetsgivaren vidtagit en konkret åtgärd, dvs. någon slags aktivitet. Arbetsdomstolen finner inte anledning att betvivla A.M:s uppgift att han blev rädd när han såg C.H. utanför bostaden. Det är emellertid ostridigt att det inte förekom någon kontakt mellan C.H. och A.M. vid det aktuella tillfället. Enbart det faktum att C.H. befann sig utanför A.M:s bostad innebär enligt Arbetsdomstolens mening inte att bolaget vidtagit någon åtgärd på sätt som förutsätts enligt 8 § medbestämmandelagen.

13 december 2011

A.M. har berättat följande. A. kom hem till honom vid 18-tiden. Lite senare knackade en äldre herre han känner till från restaurangen på dörren och ville prata om lönekraven. De pratade och drack kaffe och sedan gick mannen. Vid 20-tiden ringde C.H. till A. och sade att de skulle jogga tillsammans. A. lämnade därför lägenheten. A.M. låste dörren med den hasp som fanns på lägenhetsdörren. Han klädde av sig och lade sig på sängen för att titta på tv. Vid halvtiotiden hörde han en smäll från lägenhetsdörren. Haspen släppte, dörren öppnades och C.H. och A.C. kom in i lägenheten. A.C. sade till honom att klä på sig kläder för de skulle ut i skogen. Under tiden de pratade ringde A.M:s fru. Han svarade och sade att C.H. var där och att han skulle ringa tillbaka senare. C.H. uppgav att han hade papper i bilen som A.M. skulle skriva under. A.M. svarade att han inte skulle skriva under något innan han fått sin lön och att om han skrev under skulle han förlora alla sina rättigheter. C.H. sade "jag ska göra något mot dig som du inte kommer att tycka om". A.M. svarade: "Ska du döda

mig så finns det knivar i lägenheten." C.H. sade att han inte skulle döda A.M. i lägenheten utan ta ut honom i skogen och döda honom. C.H. gick därefter och hämtade en kabel och lade den runt hans nacke. A.M. lyckades knuffa till C.H. och slet bort kabeln. Han stod vid fönstret och bestämde sig för att hoppa ut genom det. Han landade på en cementplatta och skadade foten. Det regnade ute och han såg inte till några människor eller bilar. Han sprang ut på vägen och såg att det kom en lastbil. Han sprang ut framför lastbilen och vinkade till chauffören. Lastbilen stannade och han hoppade in i förarhytten och bad chauffören att ringa polisen och berättade att två personer försökte döda honom. Han såg sedan C.H:s bil komma körandes från huset och han pekade ut den för chauffören. Chauffören körde cirka 500 meter och stannade sedan lastbilen och ringde polisen. Efter 20–30 minuter kom polisen till platsen och förhörde honom. De körde honom sedan till sjukhuset. Efter röntgen konstaterades att benet inte var brutet men han lades in på sjukhuset över natten. Han skrevs ut från sjukhuset på eftermiddagen dagen därpå och polisen körde honom tillbaka till hans lägenhet. Han var mycket rädd och ville inte stanna i lägenheten. C.H. hade tagit hans mobiltelefon dagen innan när han ville ringa polisen. Eftersom han inte hade någon telefon gick han till Pressbyrån och ringde till A. som kom och hämtade honom. Han ville lämna Gotland och de åkte därför till flygplatsen men det gick inget flyg den dagen. Det gick inte heller någon färja. A. körde honom hem och han fick låna en telefon av A. så att han kunde kontakta polisen om något skulle hända. Efter att han varit hemma en timme ringde han polisen eftersom han inte ville stanna kvar i lägenheten. Polisen ordnade ett boende till honom över natten. På morgonen dagen efter köpte han en ny telefon. Han ringde till polisen och lämnade sitt nya telefonnummer. Eftersom han inte längre hade telefonnumret till A.O. gick han till hennes kontor. Han berättade för henne vad som hade hänt och lämnade sitt nya telefonnummer till även henne.

C.H. har berättat följande. Han ringde till A. för att höra om de skulle ta en powerwalk. A. berättade att han var hemma hos A.M. och de bestämde sig då för att ta en powerwalk på morgonen dagen därpå. Han bestämde sig för att åka till A.M. när han fick veta att denne var hemma i sin lägenhet. A.C. erbjöd sig att följa med. När de kom fram knackade de på ytterdörren och A.M. kom ner och öppnade för dem. De gick upp till A.M:s lägenhet och A.M. ställde sig vid fönstret. C.H. började prata med A.M. på arabiska men A.C. sade till honom att tala svenska så att även han skulle förstå. Han började då prata svenska och förklarade för A.M. att han hade bevis för att A.M. hade fått rätt lön och att det lättaste vore om A.M. pratade med förbundet och berättade sanningen. De pratade inte i hög ton och det förekom inget hotfullt. Sedan ringde A.M:s hustru. A.M. svarade och sade att han hade besök och att de fick pratas vid senare. Efter att A.M. lagt på sade han på arabiska ”vad ska jag göra, vad ska jag leva av, ni kan döda mig om ni vill”. Han svarade A.M. på svenska att han inte var där för att döda honom utan för att prata. A.M. tände en cigarett och öppnade fönstret. Han trodde att A.M. skulle vädra. Plötsligt började A.M. att klättra ut genom fönstret och hoppa ner till marken. Han och A.C. blev ställda. De sprang ut för att se hur det gått men då var A.M. inte kvar. De bestämde sig då för att åka hem.

O.L. har berättat följande. Han körde lastbil på väg från Visby till Roma. Plötsligt sprang en tunnklädd man ut framför hans lastbil. Hans första tanke var

att det hänt något och han tittade därför efter en bilolycka eller en brand eller liknande samtidigt som han stannade. Mannen hoppade in på passagerarsidan och sa ”kör, kör de ska döda mig”. Han visste inte hur han skulle reagera men började köra därifrån. Mannen pekade mot en bil och sade ”de kommer därborta, de ska döda mig”. De mötte en bil som saktade in men han fortsatte att köra. Han ringde till polisen. Mannen hade pyjamasbyxor och en t-shirt på sig men inga skor. Klockan var tio på kvällen och det var regnigt. Mannen var mycket uppjagad. Han förstod att mannen menade allvar och han blev rädd. Han frågade vad mannen hette och denne sade att han hette A. Han körde in till vägkanten för att invänta polisen. A. berättade för honom att han hade arbetat på en restaurang i stan och att han hade kontaktat facket eftersom han inte fått lön. A. berättade vidare att restaurangägaren hade fått en nyckel till hans lägenhet av fastighetsägaren, att de tagit hans mobiltelefon och att de hotat att ta med honom ut i skogen och döda honom om han inte skrev under ett papper till facket om att han återtog sina krav och att han då hoppat ut genom fönstret från andra våningen. Efter cirka 30 minuter kom polisen och han blev förhörd. Han har inte haft någon kontakt med A. efter händelsen.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning.

Det är ostridigt att A.M. hoppade ut från fönstret när C.H. och A.C. var på besök i hans lägenhet. De uppgifter som lämnats i övrigt avseende vad som inträffade går emellertid isär. Arbetsdomstolen behandlar först påståendet om att A.M. skulle ha blivit utsatt för ett hot.

A.M. och C.H. är överens om att de talades vid om hans lönekrav och även att det förekommit yttranden om att A.M. skulle eller kunde dödas. A.M. har beskrivit ett händelseförlopp där han utsattes för angrepp både verbalt och fysiskt, vilket ledde till att han blev så rädd för sitt liv att han valde att hoppa ut genom fönstret. Mot detta står C.H:s berättelse om att det inte var fråga om någon hotfull stämning och att det var A.M. som sade att de kunde döda honom om de ville varvid C.H. svarade att han enbart ville reda ut lönekravet.

Att händelseförloppet var som C.H. berättat stöds av vad A.C. berättat. Både C.H. och A.C. har dock uppgett att samtalet stundtals hölls på arabiska som A.C. inte förstår. Det är därför möjligt att C.H. kan ha uttalat hotelser till A.M. utan att A.C. uppfattat det. A.C. har dock på samma sätt som C.H. uppgett att det inte var något högt tonläge samt att C.H. "inte gjorde någonting" och att han tyckte att det var mycket konstigt att A.M. klättrade ut genom fönstret.

Att händelseförloppet var det som A.M. påstått, i vart fall såvitt avser att han verbalt hotades till livet, stöds av framför allt O.L:s vittnesmål.

O.L. har gett ett mycket trovärdigt intryck. Han har ingen personlig relation till någon av de inblandade personerna. Arbetsdomstolen finner inte anledning att ifrågasätta hans uppgifter. Han har uppgett att A.M. sade ”kör, kör de ska döda mig” när han hoppade in i lastbilen, att A.M. var mycket uppjagad och att han upplevde att A.M. menade allvar. De uppgifter som O.L. lämnat angående vad A.M. berättade för honom när de satt i lastbilen och väntade på polisen överensstämmer med A.M:s lämnade berättelse om vad som inträffade. A.M:s

uppgifter får således starkt stöd av vad O.L. uppgett om vad A.M. berättat för honom precis efter det påstådda hotet. Det framstår som osannolikt att A.M., utan att något allvarligt hänt, skulle ha sprungit ut i vägen och stoppat en lastbil och för chauffören diktat ihop en berättelse om att han blivit hotad. Vidare framstår det enligt Arbetsdomstolens mening som främmande att A.M. skulle hoppa ut genom fönstret från andra våningen om han inte på allvar kände sig hotad.

Att A.M. upplevde sig hotad får även stöd av åberopat journalblad och polisanmälan samt A.O:s uppgifter. Hon har berättat att A.M. kom till hennes kontor och ville lämna sitt nya mobilnummer eftersom C.H. tagit hans mobiltelefon. Av hennes vittnesmål har vidare framkommit att A.M. lämnade samma uppgifter om vad som inträffat till henne. Det finns enligt Arbetsdomstolens mening inte heller någon anledning att ifrågasätta de av A.O. lämnade uppgifterna.

Med anledning av de uppgifter som presenterats ovan finner Arbetsdomstolen skäl att sätta större tilltro till A.M:s uppgifter om vad som hände den aktuella dagen, särskilt såvitt avser att han ombads att skriva under en handling som innebar att han återtog sitt lönekrav och att C.H. hotade honom till livet. Att bli utsatt för hot har självklart varit till skada för A.M.

Arbetsdomstolen har ovan funnit utrett att C.H. utsatt A.M. för ett allvarligt hot och gör bedömningen att vad förbundet i övrigt påstått om händelseförloppet inte behöver utredas ytterligare för att domstolen ska kunna ta ställning till frågan om föreningsrättskränkning.

Har bolaget kränkt A.M:s föreningsrätt?

Arbetsdomstolen har ovan kommit fram till att C.H. den 13 december 2011 hotade att döda A.M. efter att han vägrat att skriva under en handling om att han återtog sina lönekrav. Frågan är om hotet har vidtagits i ett föreningsrättskränkande syfte.

Bolaget har hävdat att bolaget inte utsatt A.M. för någon föreningsrättskränkning. Bolaget har anfört att A.M. hade fått den lön som han hade rätt till och att skälet till att C.H. sökte upp A.M. var att reda ut lönefrågan och, som det får förstås, påverka denne att ta tillbaka sitt ogrundade lönekrav men på intet sätt straffa honom för att han tagit hjälp av förbundet eller förmå honom att i framtiden avstå från hjälp från förbundet.

Parterna är oense i frågan om bolaget är skyldigt att utge ytterligare lön till A.M. och den tvistefrågan är föremål för rättegång i annan ordning. Oavsett hur det därmed förhåller sig är parterna överens om att anledningen till att C.H. uppsökte A.M. var att diskutera lönefrågan och det krav som framställts mot bolaget från förbundets sida. C.H. har, enligt egen uppgift, åkt till A.M. just med anledning av att bolaget fått en, enligt C.H:s uppfattning, ogrundad betalningsuppmaning från förbundet. Enligt Arbetsdomstolens mening är det redan genom C.H:s egna uppgifter klarlagt att bolaget vidtagit de aktuella åtgärderna med anledning av att A.M. kontaktat och fått bistånd av förbundet att

kräva lön. Bolagets åtgärd har otvivelaktigt varit till skada för A.M. och har även varit ägnad att försöka förmå honom att avstå från sina lönekrav och därmed vidare kontakt med förbundet i lönefrågan. Arbetsdomstolen finner därmed utrett att det förelegat ett föreningsrättskränkande syfte.

Arbetsdomstolen finner sammanfattningsvis följande utrett. Bolaget, genom C.H., har den 13 december 2011 genom hot försökt förmå A.M. att återta det lönekrav som förbundet åtagit sig att driva och även tillställt bolaget. Åtgärden har vidtagits i föreningsrättskränkande syfte. Bolaget har därmed kränkt A.M:s föreningsrätt. Kränkningen har även inneburit intrång i förbundets verksamhet. Bolaget är därmed skyldigt att betala allmänt skadestånd till såväl A.M. som förbundet.

Skadeståndets storlek

Vid bestämmandet av storleken av det skadestånd som bolaget ska betala måste enligt Arbetsdomstolens mening tas i beaktande att det varit fråga om ett allvarligt hot och att bolaget på ett flagrant sätt kränkt A.M:s föreningsrätt. Vid en sammanvägd bedömning bestämmer Arbetsdomstolen att allmänt skadestånd till A.M. ska utgå med 100 000 kr och till förbundet med 75 000 kr.

Har bolaget brutit mot reglerna om förhandlingsskyldighet?

Parterna är ense om följande. Förbundet skickade i december 2011 en betalningsuppsmaning till bolaget avseende A.M:s lönekrav. C.H. kontaktade då förbundet och parterna kom överens om att förhandling skulle hållas den 22 december 2011. På morgonen den 22 december 2011 meddelade emellertid A.O. bolaget att förhandlingen var inställd och att förbundet skulle låta sig företrädas av ett annat ombud. Förbundet påkallade därefter, i handling dagtecknad den 23 januari 2012, förhandling till den 6 februari 2012 avseende bl.a. föreningsrättskränkning. Bolaget delgavs förhandlingsframställningen den 24 januari 2012. Samma dag faxade G.H. ett brev till förbundets ombud, Bo Villner, där hon angav att bolaget inte kunde närvara den utsatta dagen, bl.a. eftersom bolagets ombud befann sig på kurs utomlands den föreslagna dagen. Hon bad att förbundet skulle återkomma med förslag på tid där parterna kunde ses med ombud. Förbundets ombud svarade bolaget, skriftligen, att de skäl som framförts för att inte närvara vid förhandlingen inte godtogs. I svaret angav förbundets ombud vidare att bolaget enligt medbestämmandelagen var skyldigt att inställa sig till förhandling inom två veckor från förhandlingsframställningen. På morgonen den 6 februari 2012 fick förbundets ombud ett fax från ett av bolaget anlitat ombud om att varken ombudet eller bolaget kunde inställa sig den aktuella dagen. I faxet utvecklar ombudet bolagets bestridande grunder. Någon förhandling kom aldrig till stånd den 6 februari 2012.

Förbundet har anfört följande. Bolaget har brutit mot 10 § medbestämmandelagen genom att inte inställa sig till förhandling den 6 februari 2012. Bolaget har även brutit mot 16 § andra stycket medbestämmandelagen genom att inte medverka till att förhandling kom till stånd inom två veckor från delfäendet av förhandlingsframställningen. Bolaget har vid ett flertal tillfällen vägrat bekräfta mottagandet av förbundets skrifter. Bolaget har därigenom uppsåtligt mot-

verkat att förhandling skulle komma till stånd och bör därför förpliktas att betala ett högt allmänt skadestånd till förbundet.

Bolaget har anfört i huvudsak följande. Bolaget har inte brutit mot förhandlings-skyldigheten i 10 eller 16 § medbestämmandelagen. Bolaget har varit villigt att förhandla. Det var bolaget som tog initiativ till förhandlingen den 22 december. Den förhandlingen ställdes in av förbundet samma dag på den grunden att man ville byta ombud. Bolaget kontaktade förbundet omedelbart efter att bolaget fått begäran om förhandling från förbundet och meddelade förhinder samt bad om förslag på nya datum. Om Arbetsdomstolen skulle komma fram till att bolaget brutit mot förhandlingsskyldigheten bör det yrkade skadeståndet jämkas i första hand till noll.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning.

Det är ostridigt att bolaget var förhandlingsskyldigt enligt 10 § medbestämmandelagen och att bolaget inte inställde sig till förhandlingen den 6 februari 2012.

Parterna är ense om att G.H. samma dag som hon fick del av förhandlingsframställningen, den 24 januari 2012, faxade ett brev till förbundet där hon meddelade att bolagets ombud inte hade möjlighet att delta den föreslagna dagen och bad förbundet återkomma med förslag på annan tid för förhandling där parterna kunde träffas med ombud. Arbetsdomstolen finner inte skäl att ifrågasätta uppgiften att bolagets ombud inte hade möjlighet att företräda bolaget den angivna dagen och att bolaget även försökte skaffa ett annat ombud, men att det misslyckades. Bolaget hade i den uppkomna situationen kunnat inställa sig genom någon annan person som fått uppdraget att företräda bolaget. Med tanke på de allvarliga anklagelser som riktades mot C.H. finner Arbetsdomstolen att bolaget haft skäl för sin önskan att företrädas av ett juridiskt skolad ombud. Bolagets skrifter har inte med fog kunnat uppfattas som att bolaget inte önskade förhandla med förbundet. Även förbundet ansåg, efter händelseförloppet den 13 december 2011, att frågan kommit att bli av sådan art att förbundets lokalombudsman inte borde förhandla för förbundets räkning och hade därför ställt in den planerade förhandlingen den 22 december 2011, om lönekraven. Förbundet hade vid denna tidpunkt anlitat ombud på LO-TCO Rättsskydd AB och anvisade i förhandlingsframställningen en biträdande jurist som platsombud.

Arbetsdomstolen gör, mot den ovan angivna bakgrunden, bedömningen att bolaget genom att anmäla förhinder och be om en ny förhandlingsdag inte kan anses ha gjort sig skyldigt till förhandlingsvägran när bolaget inte kom till den av förbundet utsatta förhandlingen den 6 februari 2012. Vad förbundet har gjort gällande om att bolaget vid ett flertal tillfällen vägrat att bekräfta mottagandet av förbundets skrifter föranleder ingen annan bedömning.

Frågan är då om bolaget brutit mot 16 § andra stycket medbestämmandelagen. Enligt den regleringen ska, om parterna inte har enats om annat, sammanträde för förhandling hållas inom två veckor efter det att en part fått del av motpartens förhandlingsframställning. Denna tidsfrist gäller bl.a. när motparten är en enskild arbetsgivare. Av regleringen framgår således att parterna kan enas om att

hålla förhandlingen vid en senare tidpunkt än inom den föreskrivna tvåveckorsperioden.

Bolaget fick, ostridigt, del av förhandlingsframställningen den 24 januari 2012, vari förbundet kallade till förhandling den 6 februari 2012. Tvåveckorsfristen löpte ut den 7 februari 2012. Bolaget har inte erbjudit något nytt datum inom tvåveckorsfristen. Bolaget har dock redan den 24 januari 2012 bett förbundet om ett nytt datum. Förbundet har inte svarat på denna begäran utan meddelat att de skäl som bolaget anfört inte godtogs för att ställa in förhandlingen den 6 februari. Som Arbetsdomstolen redan anfört fanns det enligt Arbetsdomstolens mening godtagbara skäl för bolagets begäran om att i just detta fall få företrädas av juridiskt skolad ombud. Arbetsdomstolen finner mot bakgrund av dessa omständigheter skäligt att, i detta fall, inte ålägga bolaget någon skyldighet att utge allmänt skadestånd för att bolaget inte föreslog ett annat datum inom tvåveckorsfristen (jfr AD 1992 nr 7).

Förbundets talan om allmänt skadestånd för brott mot 10 och 16 §§ medbestämmandelagen ska därmed avslås.

Rättegångskostnader

Förbundet har vunnit bifall till sin förda talan avseende föreningsrättskränkning, men tappat talan om att bolaget brutit mot förhandlingsreglerna i medbestämmandelagen. Processen har huvudsakligen avsett frågan om påstådd föreningsrättskränkning, men frågan om påstått brott mot förhandlingsreglerna i medbestämmandelagen kan, enligt Arbetsdomstolens mening, inte anses ha utgjort en så liten del av processen att förbundet kan anses till fullo vinnande. Förbundet bör därför tillerkännas en till viss del jämkad ersättning för sina rättegångskostnader. Arbetsdomstolen finner att den skäligen bör bestämmas till fyra femtedelar.

Förbundet har yrkat ersättning med sammanlagt 232 554 kr, varav 170 356 kr avseende ombudsarvode. Om yrkat belopp i sig råder inte tvist.

Domslut

1. Arbetsdomstolen förpliktar Tatan AB att till A.M. betala 100 000 kr i allmänt skadestånd, med ränta enligt 6 § räntelagen från den 26 april 2012 till dess betalning sker.
2. Arbetsdomstolen förpliktar Tatan AB att till Svenska Kommunalarbetareförbundet betala 75 000 kr i allmänt skadestånd med ränta enligt 6 § räntelagen från den 26 april 2012 till dess betalning sker.
3. Svenska Kommunalarbetareförbundets yrkande om allmänt skadestånd för brott mot förhandlingsreglerna i medbestämmandelagen avslås.
4. Arbetsdomstolen förpliktar Tatan AB att ersätta Svenska Kommunalarbetareförbundet för dess rättegångskostnader med 186 043 kr, varav 136 285 kr avser ombudsarvode, med ränta enligt 6 § räntelagen på det förstnämnda beloppet från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Cathrine Lilja Hansson, Ulla Erlandsson, Inga Jerkeman, Charlott Richardson, Elisabeth Bjar, Gunilla Kevdal och Bo Almgren. Enhälligt.

Sekreterare: Sofia Andersson